

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

Основна мета маркетингу привабливості - спрямованість заходів на підвищення привабливості даної території для людини, її гуманізацію. Більшість територій не відмовилися б від розвитку особливих рис, що гарантують конкурентні переваги в суперництві територій. Для туристів це найчастіше – історико-архітектурні об'єкти [12, с.18-30].

Основною метою маркетингу інфраструктури є те, що забезпечує успіх території – ступінь цивілізованості ринкових відносин на цій території. На території повинно зручно жити, працювати і розвиватися, а для цього потрібно насамперед розвивати інфраструктуру житлових районів, промислових зон, в цілому ринкову інфраструктуру. Аргументи, що дозволяють управляти довгостроковим інтересом до території з боку її споживачів, поділяються на дві великі групи: аргументи функціонування й аргументи розвитку [12, с.18-30].

До основних аргументів функціонування території відносять: забезпечення особистої безпеки і охорона громадського порядку; стан і експлуатація житлового (у тому числі готельного) фонду; стан доріг, транспортне обслуговування; водо-, газо-, тепло-, електропостачання; прибирання сміття, наявність парків, благоустрій, наявність і розвиток шкіл, дитячих дошкільних установ. Для бізнесу це – податкові стимули, можливість або придбання, або оренди землі і компонентів інфраструктури тощо [12, с.18-30].

Серед аргументів перспективності розвитку території, в першу чергу, можна віднести: виникнення нових і розвиток старих виробництв; динаміка виробничої та ринкової інфраструктури, комунікацій, рівень зайнятості та її структура; рівень добробуту; динаміка інвестицій, розвиток вищої і після вузівської освіти [12, с.18-30].

Розглядаючи маркетинг населення та персоналу, автор вважає, що території, які характеризуються різним станом справ, проблемами і потребами у сфері зайнятості, вибирають різні стратегії. Так, території з низьким рівнем зайнятості і дешевою робочою силою можуть висувати це, як аргумент для залучення промисловців, підприємців сфери послуг, з метою створення нових робочих місць. Якщо робочих рук не вистачає, а робочих місць в надлишку, то території, прагнучи роздобути нові кадри, можуть підкреслювати, рекламувати позитивні аспекти для проживання і перспективи зростання, високу заробітну плату, можливість вибору професії тощо. Можливий і адресний маркетинг, націлений на залучення на територію людей конкретних професій, визначених рівнів кваліфікації [12, с.18-30].

Науковці Н. Власова та І. Князева виділили ще ряд чинників формування сучасних маркетингових стратегій. По-перше, це зміна філософії, принципів і цілей розвитку території; по-друге, ідентифікація населення як реального учасника системи планування території, а також зміна характеру територіальних органів влади, які стають головними особами, відповідальними за соціально-економічний розвиток території, включаючи її благоустрій, безпеку та соціальний захист населення [8,10].

Роботу над групуванням продовжили Н. Власова та І. Князева, на думку авторів стратегії маркетингу території можна згрупувати за такими ознаками:

1) типи споживачів; 2) сфери діяльності та галузі; 3) економічні спрямованості (інвестиції, інновації, і т.д.); 4) цільові пріоритети (стратегії конкурентоспроможності та ін.) [8,10].

В сучасних умовах стратегії повинні бути пристосовані до мінливого середовища. Зрозуміло, що вибір стратегії не обмежується наведеними різновидами; але вони досить різнопланові і можуть бути насичені різноманітним змістом. Але, основним чинником під час вибору стратегії розвитку маркетингу території, повинні бути люди, які мешкають, на цій території. Тільки з врахуванням їх інтересів, уподобань, запитів - результат виявиться найбільш ефективним.

Висновки та пропозиції. Розробка маркетингу території є процес актуальний для сучасного розвитку суспільства, разом з тим складний та багатоплановий. Розглядаючи даний вид маркетингу, необхідно ретельно вивчати дослідження цього питання різних науковців. Загалом, якщо об'єднати розглянутий матеріал, можна підкреслити, що при розробці і застосуванні стратегій маркетингу території потрібно приділяти особливу увагу дослідженню категорії інструменту «люди», як на рівні маркетингу територій, так і рівні мерчандайзингу – частині маркетингу території.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Ashworth, G. J., Voogd, H. (1990), *Selling the city: marketing approaches in public sector urban planning*, Belhaven, London. 178 pgs.
2. Котлер Ф. Асплунд К. Рейн И. Хайдер Д. *Маркетинг городов СПб.: Стокгольм. шк. экономики, 2003-273 с.*
3. Панкрухин А.П. *Маркетинг: Учеб. для студентов Гильдии маркетологов. - 3-е вид. - М.: Омега-Л. - 656 с., 2005.*
4. Окландер М.А. *Проблеми формування маркетингової системи країни / М.А. Окландер – .: Наукова думка, 2002.–168с.*
5. Лавров А.М. *Региональний маркетинг: вопросы теории, методологии и практики / автореф. дис. на соискание учен. степени док. эконом. наук: спец.08.00.04 «Региональная экономика»/А.М.Лавров.-Новосибирск,1994.-41с.*
6. Сачук Т.В. *Территориальный маркетинг /Татьяна Савчук – СПб.: Питер, 2009. – 368 с.*
7. Липчук В. В. *Маркетинг: навч. пос. / В. В. Липчук, Р. П. Дудяк, С. Я. Бугіль, Я. С. Янишин. - Львів: „Магнолія 2006”, 2012. - 456с.*
8. Власова Н. *Стратегическое планирование городского развития: теория и практика // Управленческое консультирование. - 1999. - № 3.*
9. 14.Wooley, H. *Town centre management awareness: an aid to developing young people's citizenship // Cities. 2000. Vol. 17.*
10. Князева И. В. *Маркетинг территорий / И. В. Князева, Е. В. Шевцова. – Новосибирск : СибАГС, 2007. – 200 с.*
11. Гаркавенко С.С. *Маркетинг підручник вид. Лібра К.,2002.*
12. Панкрухин А.П. *Маркетинг территорий. - СПб.: Питер, 2006. - 416 с.*
13. Апопій В.В. *Організація торгівлі.К: Центр учбової літератури, 2008. -578с.*

ДИНАМІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

*Дармограй В.І., д.е.н., доцент, професор кафедри менеджменту Черкаського державного технологічного університету (Україна)
Гусак В.Г., здобувач кафедри менеджменту Черкаського державного технологічного університету (Україна)*

Дармограй В.І., Гусак В.Г. Динамічні характеристики соціально-економічного розвитку регіонів України

У статті представлено оцінку стану соціально-економічного розвитку регіонів України та зміни, що відбулись протягом 2011–2013 років за такими показниками, як: валовий регіональний продукт, промисловість, сільське господарство, рослинництво, тваринництво, капітальні інвестиції, ринок праці, зайнятість та безробіття населення, створення нових робочих місць, рівень життя населення, розвиток будівельної сфери, рівень надходження податків і зборів та фінансове становище підприємств; проведено аналіз темпів відновлення регіональних економік в цілому та в розрізі за різними групами показників та виділено основні проблеми регіонального розвитку у посткризовий період. Визначено основні тенденції соціально-економічного розвитку регіонів України та представлено узагальнюючу оцінку. Обґрунтовано суперечності розвитку регіонів України. Запропоновано шляхи подолання суперечностей та визначено перспективи розвитку регіонів України.

Ключові слова: регіон, розвиток, соціально-економічний розвиток регіонів, аналіз, темпи економіки, світова економічна криза.

Дармограй В.І., Гусак В.Г. Динамические характеристики социально-экономического развития регионов Украины

В статье представлена оценка состояния социально-экономического развития регионов Украины и изменения, произошедшие в течение 2011-2013 годов по таким показателям, как: валовой региональный продукт, промышленность, сельское хозяйство, растениеводство,

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

животноводство, капитальные инвестиции, рынок труда, занятости и безработицы населения, создание новых рабочих мест, уровень жизни населения, развитие строительной сферы, уровень поступления налогов и сборов и финансовое положение предприятий; проведен анализ темпов восстановления региональных экономик в целом и в разрезе по различным группам показателей и выделены основные проблемы регионального развития в посткризисный период. Определены основные тенденции социально-экономического развития регионов Украины и представлены обобщающую оценку. Обоснованно противоречия развития регионов Украины. Предложены пути преодоления противоречий и определены перспективы развития регионов Украины.

Ключевые слова: регион, развитие, социально-экономическое развитие регионов, анализ, темпы экономики, мировой экономической кризис.

Darmogray V., Gusak V. Dynamic characteristics of socio-economic development of Ukraine

This paper presents the evaluation of the socio-economic development of Ukraine and the changes that occurred during the period 2011-2013 by indicators such as gross regional product, industry, agriculture, crops, livestock, capital investment, labor market, employment and unemployed the creation of new jobs, living standards, the development of the construction sector, the level of income taxes and fees and financial situation of enterprises; analyzed the rate of recovery of regional economies as a whole and by various groups of indicators and highlights the main issues of regional development in the post-crisis period. The main trends of socio-economic development of Ukraine and presented the summary evaluation. Grounded contradictions of regions of Ukraine. Ways of overcoming contradictions and Prospects of Development of Regions of Ukraine.

Keywords: region, development, socio-economic development, analysis, rates of economy, the global economic crisis.

Постановка проблеми. Розвиток економіки України пов'язаний з вирішенням низки соціально-економічних проблем, переважна частина яких є складними теоретичними та практичними питаннями, які потребують вирішення.

Сучасний регіональний розвиток України, його стан та тенденції, оцінка спроможності регіонів до відновлення після кризи є проблемними питаннями державної регіональної політики. Основні заходи у сфері економічного розвитку останнім часом спрямовані на вирішення гострих викликів фінансової нестабільності, як загрози повторення економічної кризи в Україні. Водночас, у соціально-економічному стані більшості регіонів все ще, починаючи з 2008 року, проявляються негативні кризові тенденції. За таких умов, виявлення регіонів з низькою здатністю до відновлення економічної активності та визначення слабких місць у їх розвитку є актуальними.

Наслідки світової фінансово-економічної кризи у регіональному розрізі мали різний прояв, в залежності від того, яка сфера діяльності є основою для конкретного регіону та від ступеня інтегрованості регіону до світових глобалізаційних процесів. Все це призвело до виникнення складної ситуації в економіці регіонів, що характеризується загостренням старих та появою нових проблем: послаблення міжрегіональних зв'язків, посилення міжрегіональної диспропорційності, зниження загального рівня конкурентоспроможності регіонів України тощо.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Різним аспектам дослідження питання післякризового відновлення економіки України присвячено ряд наукових праць вітчизняних вчених. Зокрема, Даніленко А.І., Зимовець В.В. та ін. [1] проаналізували загальноекономічні тенденції в Україні у контексті світової рецесії в 2008–2013 рр. Так, Біла С.О., Шевченко О.В. [2] дослідили динаміку соціально-економічного розвитку України у 2010–2013 роках та представили аналіз наслідків кризового періоду для регіонів. Савченко А.А., Логутова Т.Г. провели аналіз після кризового розвитку економіки України та виявили основні напрями її післякризового оновлення [3]. У дослідженні Снігової О.Ю. [4] виявлено внутрішні особливості розвитку старопромислових регіонів України у період після кризового відновлення.

Виділення невирішених проблем. Значна кількість публікацій щодо територіальних відмінностей у соціально-економічному розвитку регіонів підтверджує актуальність та необхідність подальшого дослідження цього питання.

Мета наукової статті. Розглянути основні особливості соціально-економічного розвитку регіонів України в динаміці та дати узагальнюючу оцінку їх діяльності.

Результати дослідження. На сучасному етапі становлення та розвитку України, її економіка представляє собою в основному створений із значної кількості галузей господарський комплекс, який відповідає демографічним, кліматичним та природним країни.

Показником, який дає загальну оцінку соціально-економічного становища регіонів України є валовий регіональний продукт.

У 2012 році в цілому по Україні ВРП зафіксовано позитивну динаміку, однак нижчими, ніж у 2011 році (відповідно 0,2 % проти 5,2 %), темпами. Зазначена тенденція зумовлена погіршенням кон'юнктури на зовнішніх ринках, високими процентними ставками по кредитах, низьким врожаєм зернових. За досліджуваний період 2008-2012 роки регіональна структура валового внутрішнього продукту не зазнала суттєвих змін.

У 2012 році п'ятірка лідерів за цим показником була такою: м. Київ (275 млрд. грн.), Донецький (170 млрд. грн.), Дніпропетровський (148 млрд. грн.), Харківський (82 млрд. грн.) та Одеський (65 млрд. грн.) регіони. Регіонами аутсайдерами за даним показником були м. Севастополь (10 млрд. грн.), Чернівецький (13 млрд. грн.) та Тернопільський (17 млрд. грн.), Волинський (20 млрд. грн.) та Закарпатський (21 млрд. грн.). За обсягом ВРП у розрахунку на душу населення у 2012 році лідирували – м. Київ із значенням показника 97429 грн. на одну особу, далі Дніпропетровська область – 44650 грн. на одну особу, на третьому місці Донецька область – 38907 грн. на одну особу, далі – Полтавська (38424 грн.) та Київська (40483 грн.) області [5].

Зокрема, у Донецькій, Миколаївській, Одеській, Харківській, Черкаській областях та Автономній Республіці Крим негативна динаміка ВРП зумовлена зменшенням промислового, сільськогосподарського виробництва та виконаних будівельних робіт; у Запорізькій – промислового та сільськогосподарського виробництва; у Луганській та м. Севастополі – промислового виробництва та виконаних будівельних робіт; у Дніпропетровській, Кіровоградській, Полтавській, Херсонській – сільськогосподарського виробництва та виконаних будівельних робіт.

Протягом 2013 року обсяг промислової продукції зменшився на 3,3 % порівняно з попереднім роком. Негативна тенденція зумовлена зменшенням попиту на вітчизняну продукцію на зовнішніх ринках. Вона мала місце у 16 регіонах (від 0,5 % у Миколаївській до 13,2 % у Чернівецькій областях) (рис. 1). До того ж, у Чернівецькій, Одеській та Чернігівській областях зменшення виробництва промислової продукції триває другий рік поспіль [5].

Негативна тенденція у промисловому комплексі зумовлена зменшенням виробництва у переробній промисловості на 3,7 % (частка якої у загальній реалізованій промисловій продукції країни складає 67,5 %)

Зростання промислового виробництва мало місце у 10 регіонах (від 1,2 % в Івано-Франківській та Хмельницькій до 16,6 % у Житомирській областях), а в Полтавській області залишилося на рівні 2011 року.

Обсяг виробництва сільськогосподарської продукції в усіх категоріях господарств у 2013 році склав 252,9 млрд. грн, однак не досягнув рівня 1990 року (282,8 млрд. грн.).

Високі темпи розвитку сільського господарства спостерігаються у 7 регіонах, а саме: Вінницької, Волинської, Кіровоградської, Тернопільської, Херсонської, Хмельницької та Чернівецької областей. Частка сільського господарства у валовій доданій вартості коливалась в межах від 16,8 % у Волинській до 27,4 % у Херсонській областях.

У галузевій структурі сільського господарства провідне місце традиційно з 2005 року належить продукції рослинництва (частка якої збільшилася із 63,7 % у 2005 році до 66,8 % у 2013 році), яка є найпотужнішим експортним сегментом аграрного сектору країни.

Розглядаючи виробництво сільськогосподарської продукції господарствами населення варто зазначити, що вагома їх частка сконцентрована в західних областях, зокрема, у Закарпатській області (94,5 %), Чернівецькій (75,8 %), Рівненській (71,9 %), Львівській (70,0 %), Івано-Франківській (69,8 %) [5].

**ПРОБЛЕМИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ
ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА**

За підсумками 2013 року основним видом діяльності в господарствах населення 21 регіону було тваринництво (понад 50,0 % загального виробництва) і лише у 4 регіонах (Автономна Республіка Крим, Житомирська, Закарпатська та Івано-Франківська області) – рослинництво.

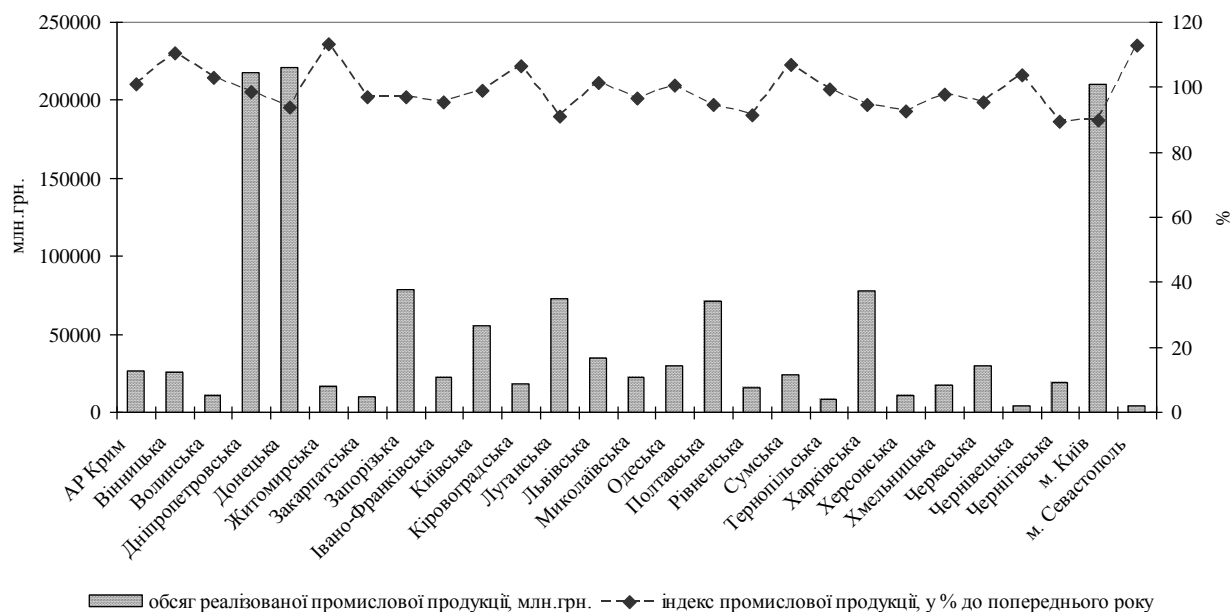

Рис. 1. Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) за регіонами України у 2013 році

У звітному році виробництво тваринницької продукції у господарствах населення збільшилось у 19 регіонах, з яких найвищий темп зростання спостерігався у Київській (на 10,5 %), Тернопільській та Хмельницькій (на 5,6 % у кожній) та Донецькій (на 5,1 %) областях, а в цілому по Україні – на 1,7 %. Зменшення продукції мало місце у шести регіонах: Автономній Республіці Крим (на 6,3 %), Дніпропетровській (на 3,4 %), Чернігівській (на 2,2 %), Харківській (на 2,1 %), Львівській (на 0,7 %) та Миколаївській (на 0,1 %) областях.

У центральних та північних регіонах країни основними виробниками сільськогосподарської продукції є сільськогосподарські підприємства. Так, у Черкаській області їх частка становила 75,4 % загального виробництва, у Київській – 65,9 %, Полтавській – 61,7 %, Сумській – 60,7 %, Кіровоградській – 60,2 % та Чернігівській – 59,5 %. У сільськогосподарських підприємствах 24 регіонів понад 50,0 % виробленої продукції сільського господарства припадало на продукцію рослинництва, тоді як в Івано-Франківській області основним видом діяльності було тваринництво. За підсумками звітного року продукція рослинництва в сільськогосподарських підприємствах зменшилась у 13 регіонах (у цілому по Україні – на 10,9 %), з яких найбільше у Запорізькій (на 38,0 %), Дніпропетровській (на 37,5 %) та Херсонській (на 36,7 %) областях [5].

Після суттєвого спаду інвестиційної активності в регіонах України протягом 2008-2010 рр., 2011-2012 рр. спостерігалось нарощення обсягів інвестицій в економіку країни, але протягом 2013 року відбулося скорочення їх обсягів.

Загальний обсяг капітальних інвестицій у 2013 році зменшився на 11,1 % (у 2012 році збільшився на 8,5 %, а в 2011 році – на 18,8 %). У територіальному розрізі в більшій половині регіонів України спостерігалась така сама тенденція, як і в цілому по Україні (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка капітальних інвестицій протягом 2011-2013 рр. за регіонами України*

	Обсяг капітальних інвестицій, млн. грн.			Індекс капітальних інвестицій, у % до попереднього року		
	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.
Україна	259932	293692	267728	118,8	108,5	88,9
АР Крим	16911	18332	15453	256,0	109,1	69,0
Вінницька	5081	5824	6110	127,6	101,2	113,0
Волинська	2577	3255	3327	124,5	121,7	94,0
Дніпропетровська	22116	22509	21290	122,1	94,0	93,8
Донецька	26802	31722	27912	153,3	112,6	79,6
Житомирська	2520	2893	3005	88,7	110,3	105,3
Закарпатська	3052	2736	2646	133,7	81,8	87,1
Запорізька	6677	7204	6839	70,4	101,9	95,9
Івано-Франківська	4256	5167	4797	87,6	114,3	87,6
Київська	17673	20367	20697	130,8	118,3	96,0
Кіровоградська	3993	4576	3224	144,2	122,1	68,2
Луганська	6980	8223	11369	114,3	124,3	142,6
Львівська	12114	11173	9817	120,3	86,8	81,4
Миколаївська	4298	4696	5009	87,8	102,7	105,2
Одеська	9347	14631	11872	81,8	153,8	80,6
Полтавська	7859	10218	9536	102,3	143,2	80,0
Рівненська	2566	2771	2837	117,2	106,0	93,6
Сумська	3022	2871	2721	113,3	102,1	90,1
Тернопільська	2524	3375	2976	112,2	122,1	85,4
Харківська	13035	14759	9293	144,3	111,3	59,6
Херсонська	2688	2436	2125	129,3	88,0	81,9
Хмельницька	3547	3489	3638	105,6	92,8	93,6
Черкаська	3225	3781	3413	97,4	118,2	88,0

**ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ
ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА**

Чернівецька	1794	2229	2257	95,5	111,9	96,4
Чернігівська	2397	2737	2842	117,8	108,2	101,0
м. Київ	71143	79614	70321	108,1	103,0	95,2
м. Севастополь	1735	2104	2402	90,3	112,0	108,3

*Складено за [5].

Нарощення обсягів капітальних вкладень в економічний розвиток спостерігалось в 6 регіонах (від 42,6 % у Луганській до 1 % в Чернігівській областях), тоді як за 2012 рік їх приріст мав місце в 22 регіонах.

За підсумками 2012 року негативну динаміку залучення капітальних інвестицій продемонстрували 5 регіонів, а саме: Закарпатська (обсяг капіталовкладень зменшився на 18,6 %), Львівська (на 13,2 %), Херсонська (на 12,1 %), Хмельницька (на 7,2 %) та Дніпропетровська (на 6,1 %) області.

Загалом, за 2013 рік в економіку України надійшло 267,7 млрд. грн. капітальних інвестицій, з яких майже четверть інвестовано у м. Київ та значна частина припадає на промислово розвинені регіони, а саме: Донецький та Дніпропетровський.

Протягом останніх трьох років на регіональних ринках праці чисельність безробітного економічно-активного населення зменшувалась (рис. 2).

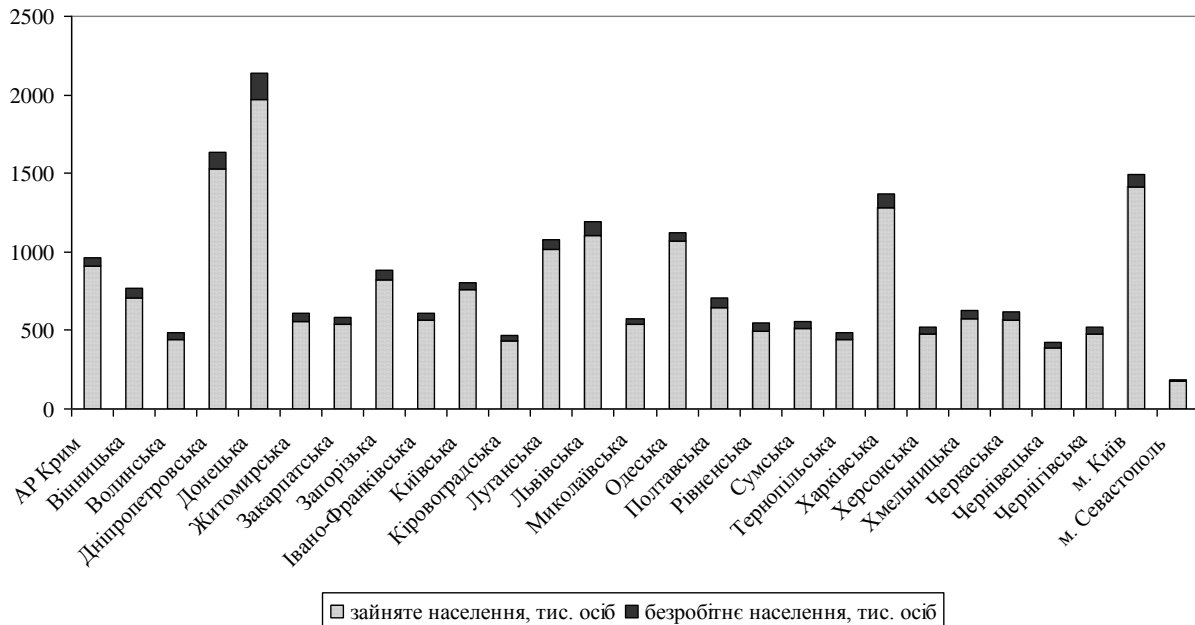

Рис. 2. Динаміка ринку праці за регіонами України у 2013 році

За підсумками 2013 року чисельність безробітного населення зменшилася, як в цілому по Україні (на 4,7 %), так і в регіональному розрізі зокрема (від 1,6 % у Дніпропетровській до 12,7 у Сумській областях).

При цьому зростання зайнятого населення відбувалося на фоні зменшення зайнятого населення віку, старшого за працездатний, та зростання зайнятого населення працездатного віку. Так, за 2013 рік чисельність зайнятого економічно-активного населення віку, старшого за працездатний, зменшилась у 25 регіонах (по Україні – на 10,5 %), з яких найвищими темпами у Запорізькій (на 24,6 %), Київській (на 23,3 %) та Дніпропетровській (на 18,5 %) областях, і зросла лише у Луганській та Одеській областях (відповідно на 1,7 % та 1,9 %). Водночас чисельність зайнятого економічно-активного населення працездатного віку зросло у 26 регіонах (по Україні – 1,2 %) і його приріст варіював від 0,2 % у Донецькій, Сумській до 4,2 % в Івано-Франківській областях. Чисельність зайнятого економічно-активного населення працездатного віку зменшилася лише у м. Севастополі (на 0,1 %) [5].

У загальній чисельності зайнятого економічно-активного населення 92,1 % становлять осіб працездатного віку, а 7,9 % – особи, старші за працездатний вік. У регіональному розрізі, як і в попередні роки, висока частка зайнятих людей віку, старшого за працездатний, зафіксована у Чернівецькій (15,3 %), Чернігівській (12,4 %), Сумській (11,3 %), Житомирській (10,5 %), Вінницькій (10,3 %) та Рівненській (10,2 %) областях. Загалом ця частка, порівняно з 2011 роком, зменшилася у 25 регіонах, а зросла лише в Одеській та Луганській областях.

Протягом 2013 року набула місце негативна динаміка, щодо створення нових робочих місць. Так, за 2013 рік кількість створених нових робочих місць зменшилася на 0,3 %. У територіальному розрізі зменшення їх чисельності спостерігалось у 17 регіонах: від 0,6 % у Закарпатській до 13,7 % у Тернопільській областях.

Крім того, за 2013 рік кількість створених нових робочих місць збільшилась у 10 регіонах: від 0,4 % у Кіровоградській, Рівненській до 17,4 % у Київській областях.

Слід зазначити, що, як і в попередні роки, у 2013 році найбільше нових робочих місць було створено в м. Києві (11,5 % загальної їх чисельності по Україні), Донецькій (8,9 %) та Дніпропетровській (7,3 %) областях [[5].

У 2013 році, порівняно з 2012 роком, рівень життя населення підвищився, про що свідчить зростання реальної, номінальної заробітної плати, вкладів населення в установи комерційних банків, скорочення заборгованості з виплати заробітної плати та частки працівників, які отримали заробітну плату, нижчу за прожитковий мінімум [5].

У сфері оплати праці у 2013 році збереглася тенденція зростання реальної та номінальної заробітної плати, характерна для 2012, 2011 років. Загалом за 2013 році номінальна середньомісячна заробітна плата по Україні склала 3265,0 грн.

У 2013 році, як і у 2012 році, лише у 5 регіонах середньомісячна заробітна плата перевищувала середню по Україні, а саме: у м. Києві, Донецькій, Дніпропетровській, Київській та Луганській областях. Із 22 регіонів, де середньомісячна заробітна плата була нижча за середньоукраїнську, лише у м. Севастополі це відхилення у 2012 році, порівняно з 2011 роком, скоротилося і склало 151 грн. (рис. 3).

**ПРОБЛЕМИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ
ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА**

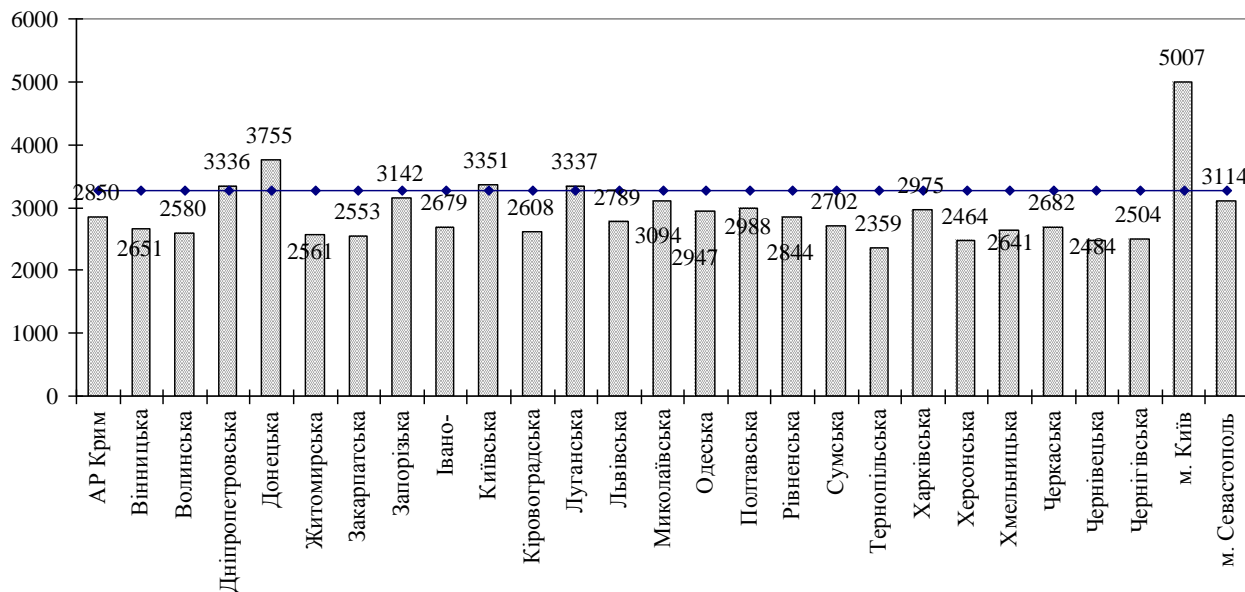

Рис. 3. Середньомісячна заробітна плата регіонів України у порівнянні із загальноукраїнським, грн.

Третій рік поспіль не змінюється співвідношення між максимальним її значенням та мінімальним і становить 2,1 раза (у 2013 році від 2359 грн. у Тернопільській області до 5007 грн у м. Києві).

Крім того, у всіх регіонах середньомісячна заробітна плата вища за законодавчо встановлений прожитковий мінімум для працездатної особи – 1218,0 грн..

Після активної будівельної діяльності у 2011 році, пов'язаної із будівництвом інфраструктурних об'єктів до Євро-2012, у звітному році спостерігався суттєвий її спад. За 2012 рік підприємствами України було здійснено будівельних робіт на суму 62,3 млрд. грн., що у порівнянних цінах склало 86,0 % обсягів виконаних будівельних робіт попереднього року. Від загального обсягу виконаних будівельних робіт 62,6 % припадало на 6 регіонів (Донецька, Дніпропетровська, Харківська, Одеська, Полтавська області та м. Київ) [5].

У територіальному розрізі зменшення будівельних робіт спостерігалося у 23 регіонах (проти 8 регіонів у 2011 році). З них найгірше спрацювали будівельні підприємства Львівської (зменшення на 26,4 %), Закарпатської (на 25,8 %) та Черкаської (на 25,6 %) областей. Зростання обсягів виконаних будівельних робіт у 2012 році мало місце лише у Рівненській (на 43,1 %), Чернівецькій (на 16,7 %), Запорізькій (на 1,8 %) та Сумській (на 1,6 %) областях. Зменшення будівельних робіт у 2012 році, порівняно з попереднім роком, відбулося майже за всіма основними видами будівельної діяльності (крім робіт з підготовки будівельних ділянок, обсяги яких збільшилися проти 2011 року на 5,5 %). Зокрема, обсяги оренди будівельної техніки з оператором зменшилися на 17,1 %, будівельних робіт, виконаних підприємствами з будівництва будівель і споруд, – на 16,5 %, робіт із завершення будівництва – на 9,4 %, установлення інженерного устаткування будівель і споруд – на 5,5 %. На загальну негативну тенденцію найбільше вплинула діяльність підприємств, що здійснюють будівництво будівель і споруд (частка яких у загальному обсязі склала 79,8 %). Серед них зменшили обсяги робіт підприємства з будівництва будівель (на 14,5 %), доріг, аеродромів та улаштування поверхніх спортивних споруд (на 27,6 %), мостів, шляхових естакад, тунелів і метрополітену (на 35,5 %), магістральних і місцевих трубопроводів, ліній зв'язку та енергопостачання (відповідно на 15,0 % та на 14,7 %) [5].

Уповільнення у 2013 році темпів розвитку економіки України та більшості її регіонів зумовило нестабільність показників фінансового сектору. Так, за підсумками звітного року значно уповільнився приріст надходжень податків і зборів та обсягів залучених в економіку країни та її регіонів кредитних ресурсів.

У 2013 році обсяг податкових надходжень у цілому по Україні зріс на 7,5% проти 8,5 % у 2012 році. Загалом по Україні до бюджетів усіх рівнів органами державної податкової служби мобілізовано 289,3 млрд. грн. податків і платежів.

Позитивну динаміку зумовило зростання надходжень на регіональному рівні у 24 регіонах (від 2,4% у Запорізькій до 23,8% у Кіровоградській області), тоді як у 2012 році їх приріст мав місце практично у всіх регіонах. Водночас у 10 регіонах приріст податкових надходжень, порівняно з 2012 роком, збільшився, а саме: у Житомирській, Закарпатській, Кіровоградській, Миколаївській Тернопільській, Херсонській, Хмельницькій, Чернівецькій, Черкаській областях та м. Севастополі.

У 2013 році, крім Кіровоградської області, найвищими темпи зростали надходження у Миколаївській (на 23,1%), Тернопільській (на 22,4%), Київській (на 20,7%) областях та м. Севастополі (на 21,9%).

Зменшення податкових надходжень і зборів зафіксовано у 3 регіонах: Сумській – на 15,2% (тоді як у 2011 році ця область продемонструвала найбільші її темпи зростання по країні – 56,8%), Дніпропетровській – на 14,3% та Івано-Франківській – на 1,8% областях.

Як і в попередні роки, основна частина податків і обов'язкових платежів надходила від м. Києва (30,4%). Крім столиці, стабільними лідерами за податковими надходженнями залишаються Донецька (9,6%), Дніпропетровська (8,6%), Харківська (7,2%) та Полтавська (6,6%) області.

За видами економічної діяльності у 2013 році найбільше податкових надходжень до зведеного бюджету поступило від суб'єктів господарювання промислового комплексу – 99,6 млрд. грн., що на 8,6% більше.

Позитивну динаміку нарощування податкових надходжень від підприємств промисловості забезпечено за рахунок їх зростання від підприємств переробної промисловості (на 8,5%) та виробництва, постачання електроенергії, газу, води (на 47,9%), тоді як надходження від підприємств добувної промисловості зменшилися (на 12,3%).

Крім того, високі темпи проросту податкових надходжень спостерігалися від підприємств оптової та роздрібної торгівлі, ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів (на 12,8%) та фінансової і страхової діяльності (на 12,7%) [5].

Погіршення економічних умов господарювання підприємств зумовило погіршення фінансового стану підприємств. Так, зростання у 2013 році збитків збиткових підприємств (на 16,6 % порівняно з 2012 роком) темпами, вищими за прибутки прибуткових (відбулося зменшення порівняно з попереднім роком на 15,6 %), зумовило зменшення позитивного фінансового сальдо результатів діяльності підприємств до оподаткування до 29,3 млрд. грн. проти 101,9 млрд. грн. у 2012 році.

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

На регіональному рівні динаміка була не стабільною. Найбільші обсяги збитків збиткових підприємств спостерігаються у м. Києві, Донецькому та Дніпропетровському регіонах, відповідно – 76,8 млрд.грн., 25,6 млрд.грн. та 25,2 млрд.грн., а найвищі прибутки прибуткових організацій зконцентровані в тих самих регіонах, що і збитки, а також у Київській області – 13,8 млрд.грн.

Фінансовий результат до оподаткування з позитивним сальдом у 2013 році був у 17 регіонах, що говорить про перевищення у 17 регіонах прибуткових підприємств над збитковими.

Узагальнюючу оцінку соціально-економічного розвитку регіонів України було розглянуто на основі даних Урядового порталу, яка представлена на рис. 4.

Рис. 4. Рейтингова оцінка регіонів України за всіма напрямками соціально-економічного розвитку у 2013 році [6]

Варто відмітити, що за показниками соціально-економічного розвитку регіонів України у 2013 році лідерами є: м. Севастополь, м. Київ, Харківський, Київський та Чернівецький регіони. До аутсайдерів відносять Закарпатську, Львівську, Полтавську, Сумську та Луганську області. Всі інші регіони, які не ввійшли до лідерів та аутсайдерів, відносяться до регіонів середняків.

Висновок. За підсумками 2013 року спроможність більшості регіонів України до посткризового відновлення їх соціально-економічного стану є дуже низькою. Оскільки більшість регіонів не змогли до 2013 р. відновити показники соціально-економічного розвитку до рівня докризового періоду, зокрема 15 регіонів все ще не досягли навіть докризового рівня. Серед цих регіонів знаходяться переважно ті регіони України, які традиційно вважаються лідерами економічного розвитку.

Необхідно підкреслити, що після шокового падіння світової економіки у 2008 році, регіони України мали поступове відновлення, тобто мали позитивну динаміку соціально-економічного розвитку до 2010 року, що могло б стати підґрунтям для поширення оптимістичних сподівань щодо перспективного подолання наслідків кризи у регіонах. Проте результати проведеного дослідження свідчать, що процеси поживлення регіональних економік, що спостерігалися, вже у 2013 році стали нерівномірними, сповільненими, а в окремих випадках – демонстрували різкий спад.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Даніленко А.І. Ризики та перспективи розвитку України у період посткризового відновлення: [монографія] / А.І. Даніленко, В.В. Зімова, В.І. Сіденко [та ін.]. – К.: Ін-т економіки та прогнозув. 2012. – 348 с.
2. Регіони України у післякризовий період: ризики та перспективи розвитку: аналіт. доп. / С. О. Біла, О. В. Шевченко, В. І. Жук, М. О. Кушнір [та ін.]; за ред. С. О. Білої. – К.: НІСД, 2011. – 104 с.
3. Логутова Т.Г. Післякризове оновлення економіки України: проблеми та досягнення / Т.Г. Логутова, А.А. Савченко // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2012. – № 1. Ч. 1. – С. 240–244.
4. Снігова О. Ю. Оцінка ризиків та загроз розвитку старопромислових регіонів України в період післякризового відновлення / О. Ю. Снігова // Формування ринкової економіки [Електронний ресурс]: зб. наук. праць. – Спец. вип.: у 2 ч. Регіональний розвиток України: проблеми та перспективи / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ "Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана"; відп. ред. С. Фіялка. – К.: КНЕУ, 2011. – Ч. 1. – С. 166–174.
5. www.ukrstat.gov.ua – офіційний сайт Державного служби статистики України.
6. www.kmu.gov.ua – офіційний сайт Урядовий портал.